

Grammatikundervisning för alla kunskapsformer

Solveig Malmsten

Institutionen för språk, litteratur och lärande, Höskolan Dalarna, sml@du.se

Sedan Bolognareformen ska högre utbildning i Sverige ge kunskap i tre former som benämns *kunskap och förståelse, färdighet och förmåga* samt *värderingsförmåga och förhållningssätt*. Denna indelning i kunskapsformer har kritiserats som led i en likriktning och målstyrning av högre utbildning (Persson 2019), men har som utbildningsfilosofisk idé potential att bidra till utbildningars hållbarhet (Gustavsson 2009). Detta föredrag diskuterar i vilken utsträckning medveten satsning på alla tre kunskapsformer kan göra grammatikundervisning angelägen för lärarstudier på ett sätt som bäddar för social hållbarhet i skolans svenskundervisning.

Utgångspunkten är en undervisningsmodell som under tre år utprovats inom ämneslärarprogrammet med inriktning svenska. Studenterna möter där lingvistiska metakoncept (van Rijt m.fl. 2022) från klassisk grammatik, SFL och stilistik. Varierade arbetssätt bidrar till ämnesdidaktisk kompetens genom parallellprocesser (Billing & Lundegård 2019). Grammatikundervisningen kontextualiseras (Myhill m.fl. 2012; Kabel & Bjerre 2020) men framställs inte enbart som ett led i svenskundervisningens vanliga färdighets-, process- och genrediskurs (Ivanič 2004; Sturk & Lindgren 2019). I stället diskuteras löpande hur grammatiska kunskaper även kan gynna en socio-politisk diskurs.

Undervisningsmodellens potential för de olika kunskapsformerna har utvärderats genom deltagares skriftliga reflektioner under kursens gång samt intervjuer med ett urval deltagare från olika kurstillfällen. En tematisk analys (Braun & Clarke 2006) av materialet visar vissa skillnader i deltagarnas behållning. Majoriteten tycks emellertid, i likhet med Denhams (2020) slutsatser, förutom kunskaper om svenskans grammatik uppnå förståelse för språklig variation, textanalytiska färdigheter, grammatikdidaktisk förmåga – samt en värderingsförmåga och ett förhållningssätt som kan stötta deras framtida elevers kritiska litteracitet och språkliga ansvarstagande för jämställdhet och demokrati.

Referenser

- Billing, C., & Lundegård, I. (2019). Lärarutbildning genom parallellprocesser kring samhällsfrågor med naturvetenskapligt innehåll. "- När är det rätt att döda ett djur?". *Nordina: Nordic Studies in Science Education*, 15(3), 270–282.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101.
- Denham, K. (2020). POSITIONING STUDENTS AS LINGUISTIC AND SOCIAL EXPERTS: Teaching grammar and linguistics in the united States. *L1-Educational Studies in Language and Literature*, 20, 1–16.
- Gustavsson, B. (2009). *Utbildningens förändrade villkor: Nya perspektiv på kunskap, bildning och demokrati* (1. uppl. ed.). Liber.
- Ivanic, R. (2004). Discourses of writing and learning to write. *Language and Education*, 18(3), 220–245.
- Kabel, K. & Bjerre, K. (2020). Kontekstualiseret grammatikundervisning – hvad er det? *Viden om Literacy*, 27, 20–28.
- Myhill, D. A., Jones, S. M., Lines, H., & Watson, A. (2012). Re-thinking grammar: The impact of embedded grammar teaching on students' writing and students' metalinguistic understanding. *Research Papers in Education*, 27(2), 139–166.
- Persson, A. (2019). Målstyrningens förvandlingar inom svensk högre utbildning. I K. Blennow, P. B., & D. Örbring (Red.), *En historiker korsar sitt spår: en vänbok till Roger Johansson om att lära sig av historien och lära ut historia* (s. 255–271). (Skrifter med historiska perspektiv; Nr. 22). Malmö University.
- Sturk, E., & Lindgren, E. (2019). Discourses in teachers' talk about writing. *Written Communication*, 36(4), 503–537.
- Rijt, J. H. M. v., Myhill, D., Maeyer, S. D., & Coppen, P. A. J. M. (2022). Linguistic metaconcepts can improve grammatical understanding in L1 education evidence from a dutch quasi-experimental study. *PloS One*, 17(2), e0263123–e0263123.